

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/32/2023
Identifikačné číslo spisu:	1219202974
Dátum vydania rozhodnutia:	26.02.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1219202974.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: I. R., narodená XX. B. XXXX, K., U. XX/XX, zastúpenej: Advokátska kancelária IILC, s. r. o. Bratislava, Mlynské Nivy 73, IČO: 47 257 229, proti žalovanej: Groupama poisťovňa a. s., pobočka poisťovne z iného členského štátu, Bratislava, Miletičova 21, IČO: 47 236 060, o zaplatenie 26.495,61 eura s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B2-9C/37/2019, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. septembra 2022 sp. zn. 16Co/92/2022-425, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 30. septembra 2022 sp.zn. 16Co/92/2022-425 a uznesenie (pôvodne) Okresný súd Bratislava II z 9. júna 2022 č. k. 9C/37/2019-398 z r u š u j e a vec vracia Mestskému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. (Pôvodne) Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 9. júna 2022 č. k. 9C/37/2019-398 zastavil konanie a žalovanej náhradu trov konania voči žalobkyni nepriznal.

1.1. V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa sa žalobou domáhala proti žalovanej zaplatenia 26.495,61 eura s príslušenstvom titulom vyplatenia poistného. Súd prvej inštancie mal za to, že v žalobe je označená ako žalovaná výlučne Groupama poisťovňa a. s., pobočka poisťovne z iného členského štátu, so sídlom Miletičova 21, Bratislava, IČO: 47 236 060 (organizačná zložka) a nie spoločnosť Groupama Garancia Biztosító Zrt., so sídlom Erzsébet királyné útja 1/C, Budapešť 1146, Maďarsko, č. reg. 01-10-041071. V predmetnej veci nešlo o vadu podania, ktorú bolo možné odstrániť postupom podľa § 129 ods. 1 CSP, ale o neodstrániteľný nedostatok podmienky konania (v žalobe označená žalovaná nemá procesnú subjektivitu podľa § 18 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 7 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka, § 61, § 67, § 161 ods. 1, ods. 2, ods. 3 CSP), ktorý nemožno odstrániť.

2. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobkyne uznesením z 30. septembra 2022 sp. zn. 16Co/92/2022-425 bez nariadenia odvolacieho pojednávania uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku, ktorým konanie zastavil potvrdil ako vecne správne a v celom rozsahu sa stotožnil s jeho odôvodnením (§ 387 ods. 1 a 2 CSP).

2.1. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že právny predchodca žalobkyne v žalobe za žalovanú

označil subjekt: Groupama poisťovňa a. s., pobočka poisťovne z iného členského štátu, so sídlom Miletičova 21, Bratislava, IČO: 47 236 060, teda organizačnú zložku poisťovne z iného členského štátu, ktorej zriaďovateľom je spoločnosť Groupama Garancia Biztosító Zrt., so sídlom Erzsébet királyné útja 1/C, Budapešť 1146, Maďarsko, č. reg. 01-10-041071. Pretože nedostatok spôsobilosti byť stranou sporu (na strane žalovanej) v čase začatia konania je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania, na ktorú skutočnosť je súd povinný prihliadať v ktoromkoľvek štádiu konania a nebol na mieste postup podľa § 129 CSP, súd prvej inštancie správne konanie zastavil. Nakoľko strane, ktorá nemá právnu subjektivitu nemohol vzniknúť ani nárok na náhradu trov odvolacieho konania; odvolací súd potom o nároku na náhradu trov odvolacieho konania nerozhodoval.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej len „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f) CSP. Namietala, že súdy nesprávne konanie zastavili pre nedostatok procesnej subjektivity na strane žalovanej, nakoľko z textu žaloby a všetkých jej príloh je nepochybné, že žaloba je namierená voči poisťiteľovi, t.j. spoločnosti Groupama Garancia Biztosító Zrt., neskôr Groupama Biztosító Zrt.), so sídlom: Október 6. utca 20, 1051 Budapest, Maďarsko, (neskôr Erzsébet királyné útja 1/C, Budapest 1146, Maďarsko), IČO: 01-10-041071, DIČ: 4020340236, ktorá na Slovensku v čase podpisu poisťovnej zmluvy pôsobila prostredníctvom svojej organizačnej zložky Groupama poisťovňa, a.s., pobočka poisťovne z iného členského štátu, so sídlom: Miletičova 21, Bratislava, IČO: 47 236 060. V záhlaví žaloby bola omylom nesprávne označená jej organizačná zložka Groupama poisťovňa, a.s., pobočka poisťovne z iného členského štátu a túto nesprávnosť mal súd postupom podľa § 129 ods. 1 a 2 CSP odstrániť.

4. Najvyšší súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, v ktorej neprospech bolo napádané rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie bolo podané dôvodne.

5. Žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

6. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumiť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

8. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP bol žalobkyňou namietaný nesprávny procesný postup súdov nižších inštancií, ktoré zastavili konanie pre nedostatok spôsobilosti na strane žalovanej, ktorá bola v záhlaví žaloby omylom nesprávne označená len ako organizačná zložka Groupama poisťovňa, a.s., pobočka poisťovne z iného členského štátu, pričom z textu žaloby a všetkých jej príloh nepochybné, že žaloba je namierená voči poisťiteľovi, t.j. spoločnosti

Groupama Garancia Biztosító Zrt., neskôr Groupama Biztosító Zrt.), so sídlom: Október 6. utca 20, 1051 Budapest, Maďarsko, (neskôr Erzsébet királyné útja 1/C, Budapest 1146, Maďarsko), IČO: 01-10-041071, DIČ: 4020340236 a túto nesprávnosť mal súd postupom podľa § 129 ods. 1 a 2 CSP odstrániť.

9. Podľa § 4 ods. 1, ods. 3 a ods. 4 zákona č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, poisťovňa je právnická osoba so sídlom na území Slovenskej republiky, ktorá vykonáva poisťovaciu činnosť na základe povolenia na vykonávanie poisťovacej činnosti udeleného Národnou bankou Slovenska v konaní podľa osobitného predpisu. Poisťovňa z iného členského štátu je právnická osoba so sídlom na území iného členského štátu, ktorá má oprávnenie na vykonávanie poisťovacej činnosti udelené v domovskom členskom štáte. Pobočka poisťovne z iného členského štátu je organizačná zložka poisťovne z iného členského štátu umiestnená na území Slovenskej republiky; za pobočku sa považuje aj zriadenie kancelárie vedenej zamestnancom poisťovne z iného členského štátu alebo inou osobou, ktorá má oprávnenie časovo neobmedzene vykonávať poisťovaciu činnosť v mene poisťovne z iného členského štátu.

10. Podľa § 18 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj právnické osoby. Právnickými osobami sú a) združenia fyzických alebo právnických osôb, b) účelové združenia majetku, c) jednotky územnej samosprávy, d) iné subjekty, o ktorých to ustanovuje zákon.

11. Podľa § 56 ods. 1, ods. 2 Obchodného zákonníka obchodná spoločnosť (ďalej len "spoločnosť") je právnickou osobou založenou za účelom podnikania. Spoločnosťami sú verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným, akciová spoločnosť a jednoduchá spoločnosť na akcie. Spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť môžu byť založené aj za iným účelom, pokiaľ to osobitný zákon nezakazuje. Postavenie obdobné postaveniu spoločností majú aj právnické osoby založené podľa práva Európskej únie.

12. Podľa § 7 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka, organizačnou zložkou podniku sa rozumie organizačný útvar podniku podľa tohto zákona alebo osobitného zákona. Pri prevádzkovaní organizačnej zložky podniku sa používa obchodné meno podnikateľa s dodatkom, že ide o organizačnú zložku podniku. Organizačnú zložku podniku právnickej osoby možno na návrh zapísať do obchodného registra.

13. Podľa § 13 ods. 1 a ods. 5 Obchodného zákonníka ak je podnikateľ fyzická osoba, koná osobne alebo za neho koná zástupca. Právnická osoba koná štatutárnym orgánom alebo za ňu koná zástupca. Vedúci organizačnej zložky podniku alebo vedúci podniku zahraničnej osoby, ktorý je zapísaný do obchodného registra, je splnomocnený za podnikateľa robiť všetky právne úkony týkajúce sa tejto organizačnej zložky alebo podniku.

14. Podľa § 21 ods. 1 Obchodného zákonníka zahraničné osoby môžu podnikáť na území Slovenskej republiky za rovnakých podmienok a v rovnakom rozsahu ako slovenské osoby, pokiaľ zo zákona nevyplýva niečo iné.

15. Podľa § 21 ods. 3 a ods. 4 písm. b) Obchodného zákonníka podnikaním zahraničnej osoby na území Slovenskej republiky sa rozumie na účely tohto zákona podnikanie tejto osoby, ak má podnik alebo jeho organizačnú zložku umiestnenú na území Slovenskej republiky. Oprávnenie zahraničnej osoby podnikáť na území Slovenskej republiky vzniká ku dňu zápisu podniku alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej právnickej osoby do obchodného registra, a to v rozsahu zapísaného predmetu podnikania; návrh na zápis podáva zahraničná právnická osoba.

16. Podľa § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

17. Podmienkou, aby niekto mohol byť stranou v civilnom procese je, že musí byť na to spôsobilý. Spôsobilosť byť stranou v konaní znamená spôsobilosť subjektu mať procesné práva a povinnosti. Ide

teda o procesnú subjektivitu. V sporovom konaní zákon za strany sporu označuje žalobcu a žalovaného (§ 60 CSP); žalobcom je ten, kto podal žalobu a žalovaným ten, koho žalobca v žalobe za žalovaného označil, a to bez ohľadu na to, či žalobca alebo žalovaný je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti (t. j. či mu svedčí hmotnoprávna vecná aktívna alebo pasívna legitimácia).

18. Podľa § 161 ods. 1 až 3 CSP, ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“). Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví. Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý možno odstrániť, súd urobí vhodné opatrenia na jeho odstránenie. Pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodari nedostatok procesnej podmienky odstrániť, súd konanie zastaví.

19. Z ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyplýva, že nedostatok podmienky konania nie je vadou žaloby z hľadiska jej správnosti či úplnosti; naopak vada žaloby nepredstavuje nedostatok podmienky konania. Obsah žaloby nie je tvorený výlučne len žalobným návrhom (petitom), ktorým je súd viazaný, ale aj skutkovými tvrdeniami - opísaním skutkového deja (causa petendi), preto je súd povinný skúmať obsah žaloby v celom jej kontexte. Nesprávnosť alebo neúplnosť označenia strany v žalobe je dôvodom na postup podľa § 129 CSP, v zmysle ktorého ustanovenia sa postupuje tiež vtedy, ak je v žalobe nie jednoznačne vyjadrené, či je za žalovanú stranu označená právnická osoba alebo jej organizačná zložka (napr. sp. zn. 3Cdo/241/2012, 5Cdo/441/2015, 5Cdo/725/2015, 7Cdo/94/2016, R 46/2005).

20. Z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „ústavný súd“) č. k. III. ÚS 302/2021-53 z 11. októbra 2022 uviedol, že: „...v predmetnej veci sťažovatelia v úvodnej identifikácii žalovaného pri špecifikácii strán označili subjekt nemajúci samostatne právnu subjektivitu, avšak so zreteľom na obsah žaloby celkom zjavne organizačne patriaci k subjektu, ktorý právnou subjektivitou disponuje, ktorého identifikácia sa v ďalšom obsahu žaloby nachádzala, aj keď priamo za žalovaného označený nebol. Prísne formalistický (len na základe identifikácie strán) bolo potom možné konanie zastaviť podľa § 161 CSP, takýto postup však nenapĺňa požiadavku materiálnej ochrany zákonnosti všeobecným súdom. V prípade, ak zo skutkových okolností žaloby vyplýva, že žalobca na označenie žalovaného použil nesprávne len označenie reprezentujúceho orgánu nedisponujúceho procesnou subjektivitou, avšak z obsahu žaloby vyplýva, že tvrdený nárok je výsledkom hmotnoprávneho vzťahu s právnickou osobou, ktorú možno podľa reprezentujúceho orgánu nezameniteľne identifikovať, ide o nesprávne označenie žalovaného v žalobe, ktoré zakladá dôvod na postup súdu podľa § 129 CSP smerujúci k poskytnutiu osobitnej poučovacej povinnosti pre účely opravy, resp. doplnenia podanej žaloby. V danom prípade totiž nejde o označenie iného odlišného subjektu, ale o špecifikáciu žalovaného vymedzeného len prostredníctvom jeho organizačnej zložky, resp. reprezentujúci orgán. Zároveň v priebehu konania nemožno ani žalobcovi brániť, aby takúto nesprávnosť, resp. vadu žaloby odstránil sám aj bez ingerencie zo strany súdu.“ Tiež uviedol: „všeobecné súdy zúčastnené na rozhodovaní preskúmvanej veci mali pre účely ustálenia strán predmetného konania v zmysle § 129 CSP sťažovateľov poučiť o vade nimi podanej žaloby spočívajúcej v nedostatočnej identifikácii žalovaného a vyzvať ich, aby ju v ním určenej lehote odstránili. Výzva adresovaná žalobcovi pre účely uvedenia správneho označenia žalovaného nevybočuje z rámca procesného poučenia, resp. poučovacej povinnosti o procesných právach a povinnostiach a nezasahuje do hmotného práva (t. j. nie je poučením o otázke vecnej legitimácie) avšak otvára cestu v prípade procesnej aktivity žalobcu adekvátne reagujúcej na túto výzvu na vecné prejednanie žaloby, t. j. na poskytnutie ochrany uplatnenému nároku žalobcu.“ Z uvedeného vyplýva právny záver, že: „v mene právnických osôb často konajú ich orgány, resp. organizačné články zriadené v rámci ich štruktúry, ktoré si ďalšie subjekty prichádzajúce s nimi do kontaktu môžu stotožniť so samotnou právnickou osobou, ktorou boli zriadené. Všeobecné súdy, dbajúc na poskytovanie účinnej ochrany základnému právu na súdnu ochranu, pri svojej rozhodovacej činnosti sú povinné pri posúdení procesnej spôsobilosti strán sporu prihliadať nielen izolovane na označenie žalovaného v rámci špecifikácie strán sporu, ale aj na celý obsah žaloby, resp. skutkové okolnosti“. Súčasná judikatúra všeobecných súdov v rozličných prípadoch pripúšťa nepresnosti v označovaní strán sporu, ktoré sú v rámci konania odstrániteľné za predpokladu, že o ich identite nie sú žiadne pochybnosti a nehrozí

nebezpečie zámeny s inými subjektmi. Totožný právny záver vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Českej republiky, v zmysle ktorej nepresné označenie žalovaného v spore je odstrániteľnou vadou návrhu a je povinnosťou súdu dať žalobcovi šancu na napravenie takéhoto nedostatku. Uvedený záver zaujal tento súd aj v prípade, ak ako strana sporu bola označená osoba bez právnej subjektivity, napr. organizačná zložka štátu alebo právnickej osoby (napr. sp. zn. IV. ÚS 670/2010, I. ÚS 338/97, III. ÚS 21/97). Obdobne vo veci rozhodol aj Najvyšší súd Slovenskej republiky pod sp. zn. 6Cdo/29/2022, 6Cdo/50/2023, 9Cdo/235/2022.

21. V danom prípade súdy nižších inštancií preto nepostupovali správne, ak nerozlišovali medzi nedostatkom procesnej podmienky (procesnej subjektivity) a vadou žaloby ako navzájom nezameniteľnými pojmami procesného práva, samostatne upravenými s odlišnými dôsledkami, s ktorými je spojený aj rozdielny procesný postup súdu. Zastavenie konania pre nedostatok neodstrániteľnej podmienky konania (§ 62 v spojení s § 161 ods. 2 CSP) neprichádzalo do úvahy vzhľadom na vyššie uvedené, lebo zo samotnej žaloby ako aj z priložených listín vyplýva, že zahraničná spoločnosť Groupama Garancia Biztosító Zrt., neskôr Groupama Biztosító Zrt.), so sídlom: Október 6. utca 20, 1051 Budapest, Maďarsko, (neskôr Erzsébet királyné útja 1/C, Budapest 1146, Maďarsko), IČO: 01-10-041071, DIČ: 4020340236, v Slovenskej republike v čase podpisu poisťovnej zmluvy pôsobila a vykonávala svoju podnikateľskú (poisťovaciu) činnosť prostredníctvom svojej organizačnej zložky Groupama poisťovňa, a.s., pobočka poisťovne z iného členského štátu, so sídlom: Miletičova 21, Bratislava, IČO: 47 236 060, a to v jej mene (§ 13 ods. 5 Obchodného zákonníka, § 4 ods. 3 a ods. 4 zákona č. 39/2015 Z.z.). Tvrdený nárok teda vyplýva z poisťovacieho hmotnoprávneho vzťahu právneho predchodcu žalobkyne s právnickou osobou Groupama Biztosító Zrt., so sídlom Erzsébet királyné útja 1/C, Budapest 1146, Maďarsko, IČO: 01-10-041071 a išlo tak len o nesprávne označenie žalovaného v žalobe, ktoré zakladá dôvod na postup súdu podľa § 129 CSP smerujúci k poskytnutiu osobitnej poučovacej povinnosti pre účely opravy, resp. doplnenia podanej žaloby. Dovolací súd zároveň dáva do pozornosti, že po rozhodnutí odvolacieho súdu spoločnosť Groupama poisťovňa, a.s., pobočka poisťovne z iného členského štátu, so sídlom: Miletičova 21, Bratislava, IČO: 47 236 060, zanikla dňom 31. marca 2023, z dôvodu výmazu: dobrovoľný výmaz, na základe právnej skutočnosti: Predaj podniku na základe Zmluvy o predaji časti podniku uzatvorenej dňa 1. decembra 2022 medzi spoločnosťou Groupama Biztosító Zrt. spoločnosť založená podľa maďarského práva so sídlom Erzsébet királyné útja 1/C Budapešť 1146, Maďarsko, zapísaná v Obchodnom registri vedenom Súdom pre Hlavné mesto ako registrovým súdom číslo zápisu: 01-10-041071 ako predávajúcim a spoločnosťou Union poisťovňa, a. s. so sídlom Karadžičova 10, Bratislava 813 60, IČO: 31 322 051, zapísaná v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I, Oddiel: Sa, Vložka č. 383/B ako kupujúcim.

22. Z dôvodu vyššie uvedeného nesprávneho procesného postupu dovolací súd považoval námietku žalobkyne týkajúcu sa vady zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP za opodstatnenú a dovolanie nielen procesne prípustné, ale aj dôvodné.

23. Najvyšší súd vzhľadom na vyslovené závery v súlade s § 449 ods. 1 a ods. 2 CSP a § 450 CSP napadnuté uznesenie odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

24. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.